

Využití ICT pro rozvoj klíčových kompetencí

CZ.1.07/1.5.00/34.0448

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0448
Číslo materiálu	ICT-CJ2-2/9 Ernest Hemingway – Stařec a moře
Název školy	Střední odborná škola elektrotechnická, Centrum odborné přípravy, Zvolenovská 537, Hluboká nad Vltavou
Autor	Mgr. Alena Kotulová
Tématický celek	Literatura
Ročník	4. ročník SOŠ
Datum tvorby	I. 2013
Anotace	Pracovní list – Ernest Hemingway – Stařec a moře
Metodický pokyn	Lze použít při výuce jako přípravu k ústní maturitní zkoušce z českého jazyka a literatury.
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno :

Třída :

Interpretace literárního díla podle obecné struktury zadání

ERNEST HEMINGWAY

STAŘEC A MOŘE

Stařec pustil šňůru, stoupl na ni nohou, zdvihl harpunu, jak jen mohl vysoko, a veškerou silou, kterou v sobě právě zburcoval, ji vrazil rybě do boku těsně za ohromnou hrudní ploutev, která trčela do vzduchu do výše jeho hrudníku. Cítil, jak železo vniká dovnitř, a náhle na ně, aby je vrazil hlouběji, a potom se na ně vrhl celou svou vahou.

Tu ryba ožila, cítil v sobě smrt, a vyhoupla se vysoko z vody a vystavila se na obdiv v celé nesmírné délce a šířce a ve vši své mohutnosti a kráse. Zdálo se, že visí ve vzduchu nad starcem v loďce. A pak dopadla do vody s drtivým plesknutím, které postříkalo starce i celou loďku vodním popraškem.

Starci se udělalo mdlo a zle a dobře neviděl. Ale uvolnil provazec harpuny a popouštěl jej zvolna rukama odřenýma do živého masa, a když mu oči zase začaly sloužit, spatřil, že ryba pluje na zádech se stříbrným břichem vzhůru.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 1. Určete literární druh a žánr, tvrzení doložte na úryvku:**
- 2. Stručně přibližte obsah díla:**
- 3. Charakterizuj dílo z hlediska jazykového a kompozičního:**
- 4. Vyjádřete hlavní myšlenku díla (námět, téma, motivy):**
- 5. Charakterizuj hlavní postavy:**
- 6. Uveďte podstatné informace ze života autora:**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Charakteristika uměleckého textu podle obecné struktury zadání- modelové řešení

ERNEST HEMINGWAY

STAŘEC A MOŘE

1. Určete literární druh a žánr, tvrzení doložte na úryvku:

Stařec a moře je epické dílo se souvislým textem členěným na věty a odstavce, výrazovou formou je próza, literárním žánrem je novela.

2. Stručně přibližte obsah díla:

Hlavním hrdinou této knihy je starý kubánský rybář Santiago, který po dlouhých dnech neúspěšného lovu vyplouvá sám na moře, bez chlapce Manolína, který mu předtím pomáhal. Brzy zrána se stařec vypraví daleko od břehu a doufá, že konečně prolomí svou smůlu. Na návnadu, kterou připravil chlapec, se mu podaří chytit obrovského mečouna. Nevidí jej, ale tuší, že půjde o jeho největší úlovek. Ryba ho však překvapí a táhne ho i s loďkou na širé moře. Santiago je po několika hodinách velice vyčerpan, ale ryba má výdrž a vytrvale pluje dál. Zuřivý zápas mezi starcem a rybou trvá dva dny a dvě noci, než zvířeti dojdou síly. Nakonec se mu rybu harpunovat a zabít. Je mu jí líto, protože byla mimořádně klidná, sebevědomá a nebojácná a on ji za to obdivoval. Přiváže její tělo k loďce a vydává se k domovu. Po cestě mu ji však přes všecko jeho úsilí sežerou žraloci. Stařec nadobro vyčerpan se tedy vrátí do své prosté chatrče z bambusu a usne. Ránu u moře postává skupinka lidí a nevěřícně a obdivně hledí na obrovitou kostru, přivázanou ke starcově loďce. Nakonec se přece jen stařec dočká uznání a lidé ho přestanou nazývat smolařem, možná i díky tomu se jeho mladý pomocník může vrátit a dále staříkovi pomáhat v rybaření.

3. Charakterizuj dílo z hlediska jazykového a kompozičního:

Příběh je vyprávěn v er-formě, vypravěč pouze konstatuje, nevysvětluje. Autor používá „metodu ledovce“ – 1/8 je na povrchu, zbytek obsahu si čtenář musí domyslet. Pro Hemingwaye je typická stručnost vyjadřování, proto často používá dialogy, které zrychlují děj a charakterizují postavy. Místo konkrétních pojmenování pomocí vlastních či místních jmen preferuje nepřímá pojmenování, obecná označení (stařec, chlapec, moře, ryba, žraloci ...). Starcova samota je vyjadřována vnitřními monology, sebeoslovováním. Autor hojně používá přirovnání a personifikaci. Celkově je dílo psáno jednoduchým spisovným jazykem s občasnými španělskými výrazy.

4. Vyjádřete hlavní myšlenku díla (námět, téma, motivy):

Souboj člověka sám se sebou, s pochybnostmi o sobě samém a také s negativním pohledem okolí na sebe, o nezdolnosti člověka, jehož pevná vůle může překonat i tělesnou slabost. Oslava lidské statečnosti. Boj s překážkami se zdá být důležitější hodnotou než jejich překonání.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Charakterizuj hlavní postavy:

Hlavní postavou je zde starý rybář Santiago, který ztělesňuje houževnatého, neúnavného, nebojácného, fyzicky i duševně silného člověka. Je to typ samotáře, odloučeného od společnosti, zamklého samorostlého člověka. Je to jednoduchý člověk, žádný intelektuál, žijící v souladu s přírodou. Je skromný a musí tvrdě pracovat, aby se uživil. Je hrdý na svou práci a je schopen bojovat až do posledních sil.

Jako další hlavní postava je zde ztvárněn mladý pomocník Manolin. Tento chlapec dříve pomáhal Santiagovi při lovu, jeho rodiče ho však poslali na jinou loď, kde chytali více ryb. Ale chlapec zůstal i nadále Santiagovi věrný a staral se o něho. Je velmi obětavý, laskavý, pomocník při rybolovu, který má rád starce.

6. Uveďte podstatné informace ze života autora:

Americký prozaik a publicista, nositel Nobelovy ceny za literaturu. Narodil se v rodině lékaře. V roce 1918 odešel jako dobrovolník do sanitních oddílů na italskou frontu a byl zde těžce raněn. Po válce pracoval jako novinář v Paříži. Podnikal dlouhé cesty po Španělsku, Africe. Z prostředí svých oblíbených činností - lovu, boxu, koňských dostihů apod. - čerpal náměty ke svým povídkám. Během španělské občanské války pracoval jako dopisovatel v Madridu. Po 2. sv. válce žil v Havaně na Kubě a na svých usedlostech USA. Na konci 50. let podléhal stále více duševní depresi, která ho spolu se zdravotními potížemi přivedla k sebevraždě.

Hemingway je řazen mezi literáty tzv. *ztracené generace*. Základním tématem těchto autorů poznamenaných první světovou válkou, bylo zklamání, skepse a rozklad tradičních hodnot.

Další díla: Sbohem, armádo, Fiesta, Komu zvoní hrana.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

Seznam literatury a pramenů

Materiály jsou určeny pro bezplatné používání pro potřeby výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Použité zdroje:

1. HEMINGWAY, Ernest. *Stařec a moře*. Vyd. F341, Praha 2012
2. SOCHROVÁ, Marie. *Čtenářský deník k Literatuře v kostce*. Dotisk 2. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2001.
3. SLANAŘ, Otakar a kol. *Obsahy a rozborů děl (k Literatuře – přehledu SŠ učiva)*. Dotisk 1. vyd. Třebíč: Petra Mráková, 2006.
4. POLÁŠKOVÁ T. a kol. *Literatura – přehled středoškolského učiva, edice Maturita*, nakladatelství PV